

HET GRONINGER PAARD, UNIEK, SOLIDE, VEELZIJDIG

H.C. den Boer

De geschiedenis

Het Groninger paard vindt zijn oorsprong bij het inlandse noordelijke paard, dat sinds 1870 werd gekruist met hengsten uit Oldenburg en Oost-Friesland. Daarnaast werden ook merries ingevoerd. Omstreeks 1900 praat men over de fokkerij van het zware landbouwtuigpaard. „Het doel is een zwaren carossier te fokken, tevens voor landbouwarbeid op zwaren bodem geschikt. Men wenscht paarden, welke vroegrijp zijn, reeds jong aan den arbeid kunnen beginnen, een rustig temperament hebben, zoodat zij door onze boeren goed gehanteerd kunnen worden en die niet te veeleischend zijn, wat voeding en verpleging betreft. Verder moeten het paarden zijn met voldoende luxe in bouw, sterk beenwerk, goede hoeven en krachtige verheven gangen". De omvang van de Oldenburgse Oostfrieze invloed op de toenmalige Nederlandse hengstenstapel blijkt uit een statistiek van 1908. In ons land stonden toen 325 hengsten ter dekking, waarvan 139 geïmporteerde Oldenburgers en Oostfriezen en 133 hengsten van gekruist Oldenburgs of Oostfries ras, dat is maar liefst 83.5% van de toenmalige hengstenstapel. In de daarop volgende jaren tot ruim na de Tweede Wereldoorlog blijft de Groninger fokkerij op Oldenburger/Oostfrieze leest geschoeid. Veel hengsten en merries worden geïmporteerd en hebben blijvende invloed op de fokkerij. In 1951 wordt getracht nieuwe impulsen te geven aan de fokkerij door de invoer van een aantal Holsteiner merries. De toenmalige fokleiding durfde de invoer van Holsteiner hengsten nog niet aan, omdat men bang was dat deze te veel invloed zouden krijgen. Door middel van merries zou de invloed veel beperkter zijn. Als belangrijkste vernieuwer is hieruit naar voren gekomen de preferente hengst Sinaeda 1412 NWP van Camillus uit de Holsteiner merrie Morgenster 26123 Z. afkomstig uit de oude Holsteiner stam 1907 (Gabriel-Lorentin-Makart-Friedland-Artillerist). Sinaeda was niet alleen in verschijning indrukwekkend (met een stokmaat van 168 cm, een borstomvang van 215 cm en een pijpomvang van 24,5 cm), ook zijn fokprestaties waren imponerend. Hij wist maar liefst 16 zoons goedgekeurd te krijgen, welke bij elkaar, grote invloed kregen op de Groninger fokkerij.

De omschakeling

Als gevolg van de mechanisatie van de landbouw nam de paardenstapel na de Tweede Wereldoorlog af, waarbij omstreeks 1961 een dieptepunt werd bereikt. Dit liet ook zijn invloed gelden op het bestand aan Groninger paarden.

Een volgende stap was de ontwikkeling van de ruitersport en de daarmee gepaard gaande vraag naar sportpaarden. In korte tijd werd het Groninger landbouwpvaard opgeslokt door de sportpaardenfokkerij en na de fusie van het Noordnederlandsch Warmbloed Paardenstamboek (NWP) en de Vereniging tot bevordering der Landbouwtuigpaardenfokkerij (VLN) in 1970 werd in rap tempo een einde gemaakt aan het werkzame bestaan van de laatste Groninger hengsten. In 1975 waren er nog maar drie gemengde (Gronings x Gelders) hengsten over. Met het niet langer goedkeuren van de hengst Baldewijn in 1978 kwam een einde aan de fokkerij van het Groninger paard.

Overleven

Omstreeks 1978 werd in opdracht van de Stichting Zeldzame Huisdierrassen een inventarisatie gemaakt van de in ons land wegwijnende landrassen waarbij ook paarden werden betrokken. Hierbij bleek dat het Groningse paard uiterst zeldzaam was en in feite als verloren moest worden beschouwd omdat er geen hengsten meer van het ras aanwezig waren. Enkele bestuursleden van de stichting hebben de toen 16-jarige Baldewijn van de slager gered, waarna deze - met behulp van de

toenmalige landbouwminister Van der Stee voor het leven goedgekeurd - ter dekking kon worden gesteld. Onder de vleugels van de Stichting Zeldzame Huisdierrassen kwam de fokkerij van Groninger paarden weer langzaam op gang. Met financiële hulp van de gemeente Leek kwam in 1982 de klassieke Oldenburger hengst Orlando uit Denemarken naar ons land om de fokkerij een bredere basis te verschaffen. Op 27 februari 1982 werd door een klein aantal liefhebbers de vereniging „Het Groninger Paard" opgericht. Door het verkrijgen van erkenning bij Koninklijk Besluit van 28 november 1985 kan de vereniging functioneren als stamboekvereniging in de zin van de Paardenwet 1939 en is het voortbestaan van het Groninger paard verzekerd.

Doelen

Het doel van de vereniging is de instandhouding en stimulering van de fokkerij van het Groninger paard, dat wordt omschreven als: „een zwaar warmbloed paard met een krachtige gespierde bouw, met een sprekend hoofd, een gespierde goed gedragen hals; voldoende schoft en een niet te steile schouder, een brede en diepe romp; ronde welving der ribben, massief beenwerk, korte en sterke pijpen en ruime harde voeten. De stap is rum en sterk, de draf vlot en rum. Het temperament is rustig.

Het vroegere gebruiksdoel n.l. trekkracht in weide- en akkerbouw is niet meer aktueel, zodat het toen geldende fokdoel niet behoeft te worden aangehouden. Aan de z. g. „Gambo-typen" uit de periode van de grootste verzwaring is geen direkte behoefte meer. Het huidige gebruiksdoel is sportieve recreatie, sport tot een zeker niveau en sportpaardvader- of moederdier. Het langgelijnde zware warmbloedpaard dat voor ogen staat is altijd binnen de populatie van het Groninger paard aanwezig geweest. De naam van de eerder genoemde hengst Sinaeda zou model kunnen staan voor de thans gewenste verschijningsvorm.

De weg naar het doel

De weg naar het doel gaat via het gebruikmaken van de laatste Groninger paarden in ons land en het bloed van rassen, welke tot de totstandkoming van het Groninger paard hebben bijgedragen n.l. de Oldenburger, Oostfries, Holsteiner en Cleveland Bay. Deze laatste heeft aan de basis gestaan van de Oldenburger en de Holsteiner in het midden van de vorige eeuw. Onvermengd bloed is ook elders uiterst zeldzaam geworden.

Teneinde de basis van de fokkerij te verbreden d.w.z. een ruimer genenspektrum te krijgen en een mogelijkheid te hebben om kruisingsprodukten te registreren, bestaat er naast het stamboom originele bloedvoering een stamboek gemengde bloedvoering, waarin merries en hengsten worden geregistreerd, welke naast Groninger bloed of daarmee gelijk gesteld bloed zoals Oldenburgs-, Oostfries-, Holsteiner- en Cleveland Bay-bloed, een dosis ander bloed voeren zoals Volbloed en of Trakehner bloed.

Omvang van de huidige fokkerij

Sinds de erkenning als stamboekvereniging in 1985 zijn Ca. 200 paarden in de registers ingeschreven. Het gemiddelde aantal dekkingen bedraagt bij het originele register Ca. 40 merries in totaal per jaar en bij de gemengd-register hengsten Ca. 30 merries in totaal per jaar. Voor 1989 zijn door de vereniging voor dekking goedgekeurd 6 originele hengsten en 6 gemengd register hengsten, welke laatste naast Gronings en Holsteins bloed, een dosis Volbloed voeren.

BAZALT (1981) v. Baldewijn m. Tebine. Foto H. C. den Boer

Het Groninger paard kan worden gebruikt als:

aangespannen paard

Een aktiviteit die nog steeds aan populariteit wint. Door het rustige temperament, het gewillige karakter, de economische bewegingen, de werklust en het grote uithoudingsvermogen is het hiervoor bij uitstek geschikt.

recreatief. rijpaard

Voor paardenliefhebbers met beperkte rijmogelijkheden. Temperament en karakter stellen de ruiter in staat om met minder regelmaat te rijden en toch een gewillig en handelbaar paard onder het zadel te hebben. Door soberheid en makheid stelt het Groninger paard minder hoge eisen aan huisvesting en voeding, dan hoog in het bloed staande rijpaarden.

LANCELOT (1984, gemengd registerhengst) v. Lepanto (Holst.-Rubinstein WPN) m. Clara. Foto H. Bouwman

sportpaard

Voor de ruitersport tot een zeker niveau is het Groninger paard zonder meer geschikt, zowel voor de aangespannen sport als de dressuur- of de springsport. Diverse nakomelingen van Groninger hengsten lopen in de klasse Z dressuur, terwijl in het verleden ook Groninger paarden in het springen op nationaal niveau hebben gelopen. Nakomelingen van de gemengde register-hengsten, die zelf ook veelal op hoog niveau presteren, hebben mogelijkheden om de topsport te bereiken.

sportpaard-ouder

Groninger fokpaarden zijn bij uitstek geschikt om met veredelde partners zoals Engels Volbloed, Trakehners of ander hoog in het bloed staande paarden een kruisingsprodukt te maken, dat als „eindprodukt" zeer gewild is bij topruiters. De natuur helpt dan met het z.g. „heterosis-effekt" d.w.z. dat wanneer twee totaal onverwante rassen met elkaar worden gekruist, er in de eerste kruisingsgeneratie een dier ontstaat, dat beide ouders in vitaliteit overtreft. Dit gunstige effect is éénmalig, bij voortgaande kruising onderling verdwijnt dit effect. Voor de produktie van hoogwaardige sportpaarden is dus telkens opnieuw een veredeld ras (rum voorhanden) en een robuust landras (zeldzaam) nodig. De goede naam van het Nederlandse sportpaard is vooral te danken aan de kruising van hoog in het bloed staande paarden met klassieke moeders, zoals: Limandus (Markies x Orenus), The Shinto (Ghyll Manor x Compliment), Van Gogh (Lucky Boy x Woldkoning), Pybalia (Marco Polo x Soliman), Apollo (Erdball x Sinaeda) en Marius (Marco Polo x Sinaeda).

BASCAL (1986) v. Bazalt m. Lina. Foto H. Bouwman

Het brandmerk

Het brandmerk van de vereniging „Het Groninger Paard" bestaat uit een gekroond klaverblad en de laatste twee cijfers van het levensnummer van het betreffende paard. Alle paarden krijgen als veulen bij de moeder dit brandmerk, hierdoor wordt de raseigenheid naar buiten toe benadrukt en ontstaat de goede manier voor identifikatie. De originele bloedopbouw krijgt het brandmerk op de linker schenkel, de gemengde bloedopbouw op de rechter schenkel.

Hoogtepunten in de fokkerij

In het najaar, meestal in oktober, wordt de jaarlijkse hengstenkeuring gehouden, waar ook de oudere hengsten worden voorgesteld.

Voorafgaande aan de Landelijke Fokdag worden in het noorden, zuiden, midden en westen van het land regionale bijeenkomsten gehouden voor het schetsen en

branden van de veulens en stamboekopname van merries. Predikaten voor merries zoals stermerrie, modelmerrie en preferente merrie worden op de Landelijke Fokdag gegeven.

Voor meer informatie:

Secretariaat: Chilipad 1, 2622 AZ Delft, Telefoon 015-570147

Inspectie: Zomervreugdweg 7, 7251 NX Linde/Vorde, Telefoon 05752-6819